

De uppgifter rörande släkten *Nylander*, som i det följande återgivts, hafva insamlats under en lång följd af år, hufvudsakligen i syfte att åt framtiden bevara minnet af de olika släktemedlemmarnas tillvaro och verksamhet, men ursprungligen utan tanke på att framlägga desamma i tryck.

Sedan emellertid intresset för släktforskning under de senare åren alltmere stegrats — mycket på grund af de många utgifna förtäfliga genealogiska arbeten, som underlätta forskningsarbetet — har den tanken dock småningom trängt sig på utgivaren, att han borde i tryck offentliggöra sina anteckningar i det dubbla syftet att trygga det i dem nedlagda forskningsarbetet mot förintelse och att göra resultatet tillgängliga i främsta rummet för släkten men äfven för utomstående, som till ofventyrs kunna i dem finna ett och annat af värde. Det är emellertid först efter mycken tvekan han vågat taga detta steg, väl vetande, att många berättigade anmärkningar kunna framställas mot arbetet. Men just därför att dessa anteckningar egenligen ej varit afsedda för offentligheten, och emedan utgivaren själf ej är genealog på annat sätt, än att han under sina forskningar fått en inblick i den genealogiska vetenskapen, vågar han hoppas, att den allmänhet, i hvars händer arbetet kan komma att falla, måtte öfverse med de brister, som tvifvelsutan vidladda desamma; att sådana finnas, därtom är författaren väl medveten. Särskildt torde man med fog kunna anmärka, att många önskrådade uppgifter saknas, som bort kunna erhållas, helst genom efterforskningar i behäftliga kyrkoarkiv. Denna brist gäller dock hufvudsakligen den nu lefvande och den senast hädangångna generationen, om

hvilka uppgifter inhämtats direkt från släktmedlemmar utan anlåtande af kyrkoarkiven. Däremot har ett relativt betydligt arbete nedlagts på att ur behnliga arkiv och bibliotek hopsamla uppgifter om släktens äldre medlemmar.

Den, som sysslat med genealogiska forskningar, vet, huru ofta behnliga uppgifter — i synnerhet i de handskrifna släkt-samlingarna — finnas oriktiga eller vilseledande. Ur stånd att själf kontrollera riktigheten af alla i arbetet återgifna ur äldre källor hämtade uppgifter, har utgifvaren ansett, att ett rikligt angifvande af källorna vore bästa sättet att gifva värde åt dessa uppgifter, emedan därigenom kontroll eller åtminstone ett visst bedömande af deras riktighet möjliggjorts. Jämte hänvisningar till källorna hafva i noter och bilagor en del sådana citat blifvit ordagrant, helt eller delvis, återgifna, hvilka äga ett större intresse, antingen såsom urkunder till i texten anförda fakta eller för belysande af olika släktmedlemmars personligheter.

Till alla de många, som beredvilligt och ofta med stort besvär lämnat värdefulla uppgifter rörande släkten, hembitres härmed ett hjärtligt tack från

Utgifvaren.

Släkten *Nycander* härstammar från Nyköping. Den äldste kända stamfadern, *Petrus Laurentii Nycander*, afstade studentexamen och inskrefs under namn af Petrus Laurentii Södermannus vid Åbo universitet år 1660 samt vistades här till hösten 1668, då han öfverflyttade till Uppsala. År 1672 disputerade han i Strengnäs, förordnades s. å. till vice lektor i logik och fysik vid Strengnäs gymnasium, utnämndes 1675 till rektor vid Nyköpings skola och dog såsom sådan år 1679. Gift med sin företrädarens och forna studiekamrats, Edward Razell, änka, *Catharina*, som var dotter af kyrkoherden i Torpa Wibbenus och dotterdotter till pastor Erik Laurentii i Vesterjung (f. 1589), efterlämnade rektor Nycander endast en spädd son, *Petrus*, hvilken äfven studerade till präst, blif teologie doktor i Uppsala 1710, regimentspastor vid Södermanlands regte samt kyrkoherde i Stigtomta och Nykyrka 1711. Han dog här redan år 1716 i en ålder af endast 39 år. Han var gift med företrädarens i Stigtomta, Lars Andersson Salvii, änka, *Catharina Aurelia*, dotter af kyrkoherden i Stigtomta, Nils Olofsson Aurelius, och blif genom sitt gifte styf-fader till den sedermera ryktbara boktryckaren och litteratören Lars Salvius. Efter kyrkoherden Nycanders död gifte änkan åter om sig, denna gång med kaplanen *Samuel Teuter* och öfverflyttade med denne sin tredje man och med alla sina barn till Finland, som därigenom under nära ett århundrade kom att blifva den Nycanderska släktens hemland. Af kyrkoherden Nycanders två söner blif den äldre, *Petrus*, likaledes präst, medan den yngre, *Nils*, ägnade sig åt militärbanan, sedan han vunnit inträde vid artilleriet i Stockholm. Denna i och för sig obetydliga tilldrägelse blif afgörande för släktens framtida öden, enär

denna, som sedermera nästan uteslutande representerades af den yngre från Nils Nylander stannande grenen, därefter förblef en ren militärsäkt, hvars ättlingar först på senare tider under indflytandet af en långvarig fred och industriens uppblomstring ägnat sina krafter åt olikartade lefnadskall.

Den äldre brodern, Petrus Nylander, hvilken såsom pastor vid Imö kapell under Töfsala i Ålandska skärgården under 49 år utöfvade ett välsignelserikt lärarkall, blef stamfader till talrika ättlingar med namnen: *Björn, Bäckman, Engren, Hallberg, Nikander, Nisse, Salenius, Sjömand, Svobius, Tjernelski, Tydén, Wahlström m. fl.*

Hans äldsta dotter, *Juliana*, gifte sig 1766 med kontors-skrivaren vid banken i Åbo, »bankokamreraren» *Eric Gustaf Salenius*, hvilken skall hafva försatts i konkurs och därvid ruinerat sin svärfader. De ekonomiska svårigheter, hvari kapla-nen Nylander härigenom torde hafva råkat, tyckas hafva hindrat honom från att gifva sina söner Petrus och Lars en kostsamare uppfostran, i det att den förstnämnda vann anställning vid Äviks glasbruk såsom »glasfabrikör», medan den sistnämnda sökte sin utkomst på sjön och blef kofferdkartan, död barnlös i Stockholm 1809.

Den förutnämnda *Nils Nyanders*, stamfader för den yngre grenen, deltog i de finska krigen 1741—1742, avancerade till styckjunkare vid artilleriet i Helsingfors och utnämndes till underlöjtnant. Gift med *Elsa Srenng*, dotter af borgmästaren i Helsingfors *Lorentz Srenng*, erhöll han med henne tre söner, som alla ägnade sig åt militärtjänsten, af hvilka dock endast den äldste, *Carl Nyander*, erhöll söner.

Den yngre brodern, *Gustaf Fredrik Nyander*, avancerade till fortifikationskamrer & Sveaborgs fästning och efterlämnade med sin hustru, *Anna Maria Nyberg*, tvänne döttrar och genom dem en del ättlingar med namnen: *Fabrikus, Hobin, Lönnblad, Nyberg, Smalen, Wallenius* och *Wahlf*.

Den äldre brodern, *Carl Nyander*, deltog såsom fortifikationsofficer i fästningsarbetena å Sveaborg och Hangö m. fl. ställen, på Hangö såsom befälhafvare, hvarjämte han under krigsåren 1788—1790 med berömmelse deltog i en mängd strider, för hvilka han bland andra utmärkelser erhöll den

dubbla svensksundsmedaljen i guld samt svärdsorden. Under kriget 1808—1809 öfverlämnades han vid Sveaborgs fall jämte den öfriga garnisonen till fenden samt bortfördes såsom fånge till Lyssland. Efter fredsslutet utnämnd till kommandant å Carlstens fästning, beordrades han under det tyska fälttåget 1813 som fortifikationsbrigadchef till Pommern; återtog efter krigets slut kommandantbefattningen å Carlsten och stannade på denna post till sin år 1826 timade död. Han hade med sin hustru, *Märtha Högerygd*, 11 barn, af hvilka 4 söner, alla officerare, och 2 döttrar, gifva med officerare, voro kallade att vida utbreda släkten inom dess gamla hemland Sverige.

(Genom dessa sina barn erhöll öfverste Carl Nyander ättlingar med namnen: *Broden, Dorph, Ekman, Ekstrand, Engelhart, Engström, Forskell, Hallman, Hansson, Hellberg, Hellgren, Holmberg, Legonmarch, Linder, Matern, Mellgren, Norlan, Psilander, Risberg, Rosengren, Schulz, Solerol, Tegné, Tjerneld, Wahlgren* och *Widell*.)

Släkttabell.

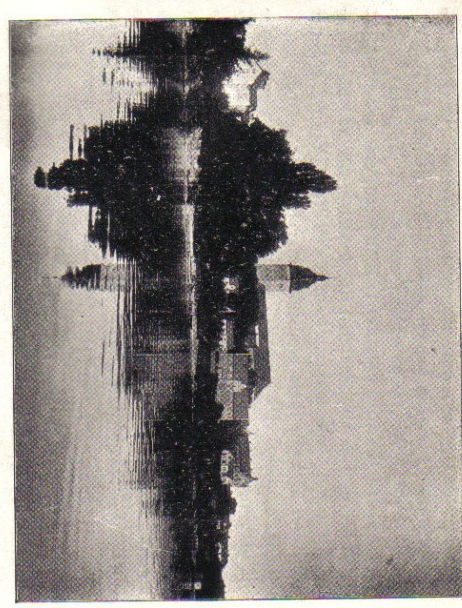
Son: **PETRUS**, kyrkoherde i Skjolden, g. m. **Catharina** Amrela. (2)

PETRUS LAURENTII NYCANDER, rektor i Nyköping, g. m. **Catharina** Wibönsdotter. (1)

PETRUS, kaplan å Info, g. m. **Cath. Berger**. (3)

NILS, underlöjtn. g. m. **Elsa** Streng. (5)

JULIANA , g. m. E. G. Salenius .	PETRUS , g. m. E. R. Lindeus .	LARS , g. m. H. S. Göransson .	ULRICA , g. m. A. R. Seeblom .	MARIA , g. m. J. Fabritius .	CARL , g. m. M. Hägerlycht .	ADOLF , g. m. A. M. Nyberg .	GUSTAF FREDRIK , g. m. A. M. Nyberg .
Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .
Juliana , g. m. E. G. Salenius .	Petrus , g. m. E. R. Lindeus .	Lars , g. m. H. S. Göransson .	Ulrica , g. m. A. R. Seeblom .	Maria , g. m. J. Fabritius .	Carl , g. m. M. Hägerlycht .	Adolf , g. m. A. M. Nyberg .	Gustaf Fredrik , g. m. A. M. Nyberg .
Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .	Adam-Lars-Carl-Peter, Fredrik, Otto , g. m. E. Björn & Ch. Hanson .	Carl Axel, Christine, Marte, Gustaf Fredrik, Carolina, Berndt Otto, Oscar, Ulrika, Sofia Maria , g. m. G. Nihander .
Juliana , g. m. E. G. Salenius .	Petrus , g. m. E. R. Lindeus .	Lars , g. m. H. S. Göransson .	Ulrica , g. m. A. R. Seeblom .	Maria , g. m. J. Fabritius .	Carl , g. m. M. Hägerlycht .	Adolf , g. m. A. M. Nyberg .	Gustaf Fredrik , g. m. A. M. Nyberg .

Strängnäs.

Tab. I.

PETRUS LAURENTII NYCANDER inskrefs vid Åbo universitet år 1660 under namnet *Petrus Laurentii Sudermannus*.¹ Enär han tydligen är identisk med den student, som omnämnes i konsistorieprotokollet af den 25 juni 1657 under namnet Petrus Laurentii Nycoopensis (någon studerande med släktnamnet Nycoopensis fanns ej vid denna tid i Åbo), kan man med stor sannolikhet antaga, att han härstammade från Nyköping, och att han däraf tagit sig namnet Nylander.² Han blef stipendiat 1661 ^{27/2}, d. o. »medice classis» från midsommar 1664 samt »supreme classis» från juni 1667 till nyåret 1668. Han anställdes 1667 af borgmästaren i Brahestad, Henricus Corte, såsom »preceptor» för dennes söner, Casper, Johan, Jacob och Gustaf Corte, och vistades såsom sådan under ca ett års tid i det Corteska hemmet. Härvid tyckes han hafva vunnit Cortes synnerliga förtroende, ty då han hösten 1668 öfver-

flyttade till Uppsala universitet och sedermera till Strengnäs gymnasium, af följdes han af dessa sina lärjungar.³ Han inskrefs 1668 ^{18/12} i sörmåndska nationen i Uppsala⁴, prästvigdes 1670 ^{12/6}, disputerade 1672 i Strengnäs samt förordnades s. å. till vice lektor i logik och fysik vid Strengnäs gymnasium.⁵ Till lektoratet sökte emellertid jämte Nylander äfven en af hans förra studiekamrater från Åbo, medicinen Johan Palmberg. Då Nylander erhöll domkapitlets förordnande till platsen, begär och erhåller Palmberg af biskop Emporgrus en till regeringen ställd förbön om understöd till utgifvande af en »föreläsbook» — samma illustrerade botanik, i hvilken Linné enligt egen uppgift sedermera inhämtade sina första botaniska kunskaper — och lyckas att med denna rekommendation och med förtigande af sin medsökande få regeringens fullmakt till »professoren» i fysik. På grund af denna fullmakt delades den till lektoratet hörande undervisningskyldigheten på så sätt, att Palmberg fick åt sig uppläsen undervisningen i fysik, medan åt Nylander uppdrogs att undervisa i öfriga till tjänsten hörande ämnen. Euruu okunnig i logik klagade Palmberg hos regeringen härför samt lyckades trots biskopens för Palmberg mycket nedstående förklaring⁶ få kungl. stadfästelse 1674 ^{12/7} å den ordinarie befattningen i dess helhet. (Se författarens uppsats rörande platsens tillsättning i *Lersomskolorisk Tidskrift* 1906, II häftet under »Johannes Palmberg».) Då Palmberg följande året tillträdde lektoratet, fick Nylander förordnande att såsom vice pastor tjänstgöra i Stigromta under sommaren och hösten 1675⁷ samt den 10 nov. s. å.⁸ att uppehålla rektorsbefattningen vid Nyköpings skola och utnämndes slutligen 1677 ^{1/5} till ordinarie rektor. Han dog emellertid redan 1679 ^{12/6} i Nyköping och begravs enl. *Köne Hård* af *K. af Smid* i Allhelgonakyrkan i gräfven n:o 21, som tillhörde komminister Andreas N. Gerings, men enl. *Nyköpings Minnen* af *H. O. Indebetou* fritt i gräfven n:o 82 under orgellåtkåren i St. Nikolai kyrka. Trohgen öfverflyttades hans kista hit från Geringii graf, liksom förnt skett med de jordiska kvarlevorna efter denna grafns förste innehafvare, Geringii svärbror, prosten Andreas Juhns, då åt dem uppläts fri graf i St. Nikolai kyrka.

Rektor Nylander var gift med sin företrädare och förra studiekamrats, Edward Razehlf änka *Catharina Wrtbörsdotter*,¹ i Strengnäs 1665, hvilken var dotter af kyrkoherden i Kung Karls Kyrka och Torpa församlingar *Waldernus* och hans hustru *Catharina Erstötter Lyng*.²

Barn:

Petrus, f. 1677, kyrkoherde i Stigromta och Nykyrka (tab. II).

¹ Se *Åbo akademis studentmatricul* af Laegre.

² I *Constitutioni Academicæ Alboensis aldre protokoller*, utgifna af Finlands historiska samfundet, liäses: »Den 25 Juni 1667. Sedan titlalen Petrus Laurentii Nycopensis och Andreas N., hvarföre de icke ginga med i sorge ställe för hjertet. Rector sade sig der medh wara bewiat enu edlo wörding, och den 7 augusti s. å.: »1) Blef Petrus Laurentii inkallat och tillspord, hvilka woro på Anders Mertens källare med honom för en till sedhan och hollo der absolution, såsom berättas och intygas af een rannsakning. Han svarade: der woro förnhan mig Olaus Erlander, Andreas Ahnens, Israel Jacobis.»

³ Uppgiften hämtad ur M. G. Westzyhlins' ikpredikan öfver Jacob Corie samt Dite Gyvics ikpredikan öfver Johannes Corie. I den förra liäses: »1667 voverade hans käre Föräldrar en studiosum ifrån Åbo Adandens Dn. Petrum Laurentii Nyandrum til at preceptorera för hans andre Broder, under hwilrens information sammaldes denne Her JACOB CORTE blef hällen, som och sedermera 1668 om Hösten, omstedt han var ifjen måste följa bemalte sin Preceptorera och sine twenne Brodres, sahl, CASPARUM och JOHANNEM CORTE til Stockholm och der ifrån til Upsala, hwarst dhe woro intil 1670 om Sommaren, då dhe alle hegne kommo. 1671 om Wäran reste dhe tillbaka til Stockholm medh sine hwar Föräldrar emedan deras Preceptor bemalte Nyander afftekeret at gifwa Lector i Strengnäs blef altså af hans käre Föräldrar samtyckt, at milt, Her JACOB tillijka medh sin Broder sahl, JOHAN CORTE och GUSTAV följde deras nödra bemalte Preceptorera til Strängnäs, hwarst dhe sine stunder forsatte intil 1672 om Wäran, då Gudh Alzmechtigh Formedelt sin nådige Disposition hakes belegs både Broderne JOHANNEM och JACOBUM medh en härligh Feber och Brennessuka, hwar uti och hans käre Broder JOHAN CORTE i Natass Prestegård genom den timmeliga Döden blef händakallat och bortryckt, som der sammastades uti sibe käre Föräldrars närwaro hederligen blef begraven.» —

⁴ I ett gammalt universitetsalbum i Uppsala finnes följande anteckning: »1668 Nov. 11 Petrus Laurentij Nyander Åbo, testimonio nuntio, accessit et juravit (anlände från Åbo, förseglad med bevig och affade edon), i sörmåndska nationens kassaräknenskaper återfinnes följande anteckning: »1668 Dec. 18 Underskrefven är lifven, deponerat uti Åbo och nu uti vår societet intraget, hvarföre halver han gifwit, som nu förmaltes: Petrus Nyander en Edr in Speide 533 samt i ett protokoll af samma datum: »Beslöto man Petrus Nyander, som från Åbo hit ankommen är och sig hos Landmannerna annalt har, att såsom man intet annat om honom har kunnat förnimmas, än att han sig väl och skickeligen förhållit har, altså kunde man hans lödliga begäran ej altså utan honom in societatem nationalem

admittera, hvareföre han ock till en vederkänlo till denne af Landman-
nerna sig offererade heder strax skade till Frisco nationis 2 Kir in
Speide, men såsom icke allensat hades försyn till hans färdigdom, utan
och hans goda vilja, alltså blef honom den ene ingensgivnen.⁵

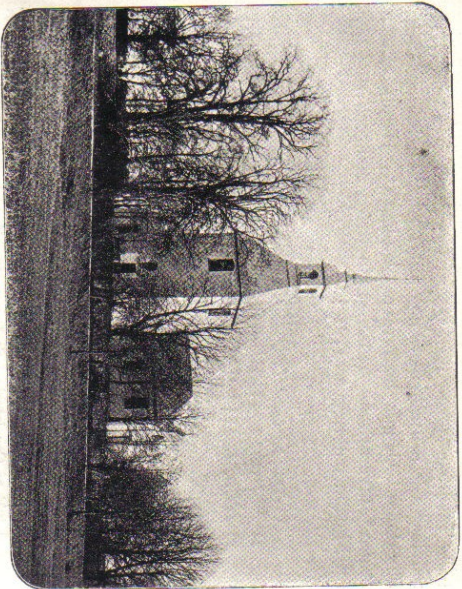
⁵ Om Nycanders tjänstgöring vid Strengns gymnasium innelåller
laroverkets arkiv följande anteckning: »Dn Petrus Nycander, extra ordinar-
ius in collegio docens, jussu reverendissimi Episcopi Dn Emporgrii ac ven-
erabilis (Herr Petrus Nycander förestod såsom extra ordinarie lärare
prebikt.) Herr Petrus Nycander förestod såsom extra ordinarie lärare
flitigt undervisningen i logik från år 1672 till år 1675 på bogvårdskol-
legii Herr Biskop Emporgrius' och färevårdiga konsistoriets befallning.) I dom-
kapitels protokoll af den 8 Junii 1672 läses: »Om successore till lectionem
physicam talas om Palmberg och Nycander och prästerens Nycander
Palmbergio; saken såges i betänkande och skall Nycander glöra prooc.»

⁶ Denna biskop Emporgrius' förklaring, daterad 1673^{9/11}, och före-
dragen i senaten den 19 i samma månad, finnes i riksarkivet bland
Strengns konsistori underdåniga skrivelser. Den återgifves i bilaga I.

⁷ I domkapitels protokoll af den 4 aug. 1675 läses: »Uppkläses Herr
Petr Nycanders supphique och begäran om promotion till någon af de nu
varande lägenheter af Lectorstjenster vid Gymnasium. — Resol.: att de
lägenhet har vid Gymnasium kan ingen förvägras, efter han till godt prot-
säval arbetat halver och finnes duglig och förtjant. Men Th. frågas och
föreslås, om han icke ville resa till Stigtonia, se sig der före med för-
samlingen, som utån herde är, och salig kyrkoherdens dotter, om hon
kan lida honom till äktenskap med sig, och han således upå församlingens
tråga anhållande derigenom komma till pastoratet. Nycander atsår innet
aldeles förslaget, utån accepterar Episcopi råd att resa dit; finner han
sig innet därmed beftigt, kommer hit tillbaka igen.» Den siffne kyrko-
herden i Stigtonia hette Nils Brods, och hans itrågvarande dotter hette
Anna, som samma år gifte sig med kyrkoherden Lars Kolmoottin i Torshälla.

⁸ I domkapitels protokoll af den 10 Nov. 1675 läses: »Herr Pehr
Nycander förstades till Nyköping att föreslå Rectors Scholæ emblete till
enkonnes nådårstid och sedan blifva ordinarus; men faller emellertid
någon lägenhet har vid Gymnasium, skall han framför andra tagas. Honom
blef ock något gifvet af fisco consistorii till respianing.»

⁹ Dotter af kyrkoherden i Vesterbjung, *Ericus Lannvitt*, f. i Vester-
bjung 1669, kyrkoherde år 1611, f. 1659, g. m. *Margareta*, se *Strengns
Sifts Herdaminne* af K. A. Hagström.

Stigtonia kyrka.

Tab. II.

PETRUS (Mathias?) **PETRI NYCANDER** d. h. f. 1677,
son af rektorn vid Nyköpings skola (tab. I), blef 1690 gymna-
sist i Strengns och 1696 student i Uppsala; prästvigdes
1708^{18/8} i Strengns; disputerade till graden 1709 och pro-
moverades frånvarande 1710, sedan han tjänstgjort såsom
pastorsadjunkt i Kung Karls församling. S. å. utnämndes han
till regementspastor vid Södermanlands infanteriregite och er-
höll 1711^{20/8} regeringens fullmakt å kyrkoherdebeställningen
i Stigtonia och Nykyrka samt följande året konungens kon-
firmation. Nycander, som såges hafva varit »en lerd man,
känd för ett ärbart lefverne och trogen uppvakning» och skall
hafva natt prästgården i godt stånd,² dog 1716. Gift med
företändarens i Stigtonia, *Lars Andersson Salaris*, änka, *Cathar-
ina Aurelia*, f. 1668, dotter af pastorn i Stigtonia *Nils Olaf-
son Aurelius* och *Christina Hansdotter Berg*. Catharina Aurelia³

hade med sin förste man trenne barn, af hvilka sonen Lars Salvius¹ var den namnkunnige litteraturen och boktryckaren i Stockholm. Omgift med s. m. kaplänan i Hattula *Sammuel Reuter*,² öfverflyttade hon med sin tredje man och sina barn till Finland omkring år 1721.³

Barn:

- 1) *Petrus*, f. 1713 17/6; kaplan å Inö i Finland (tab. III).
- 2) *Mis*, f. 1714 27/10; underlöjtnant (tab. V).

1

Riksregistraturet i Riksarkivet.

*Arboga.

Martius A:o 1711 d. 20.

Kyrkoherdefullmakt för Petrus Nylander vid Stegtona församling.

Hans Kongl. Maj:ts Wär allernådige Konunges wi samtel, härwistande Råd, göröom witterligt, at såsom Stegtonia Pastorat i Södermanland, medelst Magr. Törnroos dödeliga afgång kommit at blifwa ledigt och i dess ställe så wäl at Consistorio i Strängnäs föreslås och recomenderes, som at Landshöfdingen i orten nämnes Kongl. Maj:ts Tronunderstake och legemets Präst at Södermanlands Infanterie, Wyrdige och Wälsorde Magr. Petrus Nylander, hvilken för des häröom, goda gåltvor och Kristelige lewne godt kändt gifwes, jämte det han sig till den förra Kyrkoherdens Salwii hus försörjande förbundt; altså äre under Hans Kongl. Maj:ts wida Franwäro, och i anledning at des nådige confirmation, härmed och i kraft at denne wär öpnat fullmakt at indraga och förordna hennille Magister Petrus Nylander, at wära Kyrkoherde wid beordra Stegtonia församling och skall han för den skull et. cel.

Hans Wachtmeister. *Fab. Wrede. Gabriel Falkenberg. C. G. Fvölich.*
N. Strömberg. *Knut Possé. Arvid Höpfr.*

Carl Xlvs Riksregistratur för 1712. Iarkes.

Riksarkivet.

*Confirmation för några Kyrkoherdar och Lectores Gymnasii uti Strängnäs Stift.

Cavolus.

Wij Carl et. cel. göröe witterligt, att såsom Kyrkoherden wid Stegtonia församling uti Södermanland at Strängnäs Stift, Wallard Magr. Mathias Nylander underdånigst anholder om Wär nådige Confirmation upå hennille beställning, hwartil han d. 20 Martij födelit år af sådant wåre sammankarande Råd är blifwen förordnat och Wij därtill i nåder wåle halwa samtyckt; altså stadfäste Wij härmed och i kraft at denna wår öpnat fullmakt honom Mathias Nylander wid öfwanbenitte Kyrko-

herde lägenhet, beständes honom därwid alla de intrader och Rättigheter som hans Antecessor där sammanskades efter lag och Kyrkoherdingen har ånjunt, det alle et. cel.⁴

² Enligt *Strängnäs Herwänninge* at Hagertöm.

³ Enligt Hagertöms sätte hon såsom änka efter Salvius konsevation, hvilken församlingen understödde sålunda: »Ugödesamma mariona Catharina Anreita, som icke kunnat göra sig något hopp att blifwa wid Stegtonia pastorat konserverad, sedan Magr. Törnroos wärdt förordnad till pastor; dock sedan han med döden afgången är och hennes förordrar där i många år stult och med sinna små barn (1711) sitter uti knäppt tillstånd och hennes man mycket på prestgården kostat, och som hon mot alla betér sig wettig och wåhlig samt fört ett wackert och ärbart lewne och nu är en högt bedröfwat enkla» et. cel. Efter Nylanders död önskade hon ännu en gång så gammal hon var »konserveras» wid prästgården och hade på förslag en dertill »fånlig» prästman, amiralitetspredikanten *Johann Thorsson*, man konsistoriet hade nu andra tankar, hvaran hon klagar, at »en gift man förordnats utan afseende på storbhusets upprättelse, så att hon måste gå som spari från boet».

⁴ Se *Svenskt biografiskt lexikon* at Hofberg.

⁵ Samuel Reuter, f. 1691, son at kyrkoherden i Hattula, Emanuel Reuter, blief kaplan i Hattula 1722, † där 1745.

⁶ I Södermanlands nationsmatrikel i Upsala läses: »1696 April 8. Petrus Petri Nylander Nyropensia Patre rectoris scholae hildem. Disp. pro exercitatione preside D. Lindio de statu salis uxoris Johis. Disputavit 1709. Absens promotus 1710. Doctori Ljung adjuvatus datus est. Anno vero eodem pastor legions pedestris Södermanice constitutus. Anno 1711 Pastor in Stegtonia et Nykors; esse desit 1715.» I öfversättning lyda dessa anteckningar sålunda: 1696 8/4 inskrets Petri Petrus Nylander från Nyköping, hvars fader war skolrektor därtidles. Disputerade för öfning under ordförantskap at doktor Lund »om Lotis hustrus salstod». Disputerade (för graden) 1709. Promoverades fårtwande 1710. Lämnades som adjunkt at doktor Ljung. Samma år uttänd till regementspastor wid Södermanlands infanteriregte. År 1711 kyrkoherde i Stegtonia och Nykors; dog 1715. Enligt en handskrifwen »Catalogus» af år 1681 i domkapitlets arkiv i Strängnäs dog Nylander 1716. I domkapitlets protokoll at den 29 febr. 1716 läses: »Till Stegtonia pastorat, som nycken genom Magr. Petri Nyanderi död är ledigt, wördet, har et. cel.» hvaraf gripes, att Nylander påste hafwa dött i början at år 1716, och att uppgiften »wæne össelt 1715», som betydter: upprordet att wära till 1715, är felaktig. Hageröms uppgiften är 1716 såsom Nylanders dödsår.

A. Riksarkivet ännes bland *Biografica* följande at kyrkoherden Nylander egenhändig skrifa till konungens råd ställda böneskrift:

»Högwälbörne Herrar Grefwår. Kongl. Maj:ts höga Herrar Råd, nådige Herrar.

Till Eders Högerrel. Excell:z förtristar jag med denna ödmünste Supplique inkomme, hwartil jag af min stora fattigdom är högst twungen, behnande mig icke förmögen de pålagde Dragonepänningar till fulla betala. Efter min underdånigste plökt och skyldighet för Kongl. Maj:ti i desse beträngda tider har jag redan utgiftwrt för Dragonen 60 R. rmt, men är öf skunn 72 R. rmt, som at mig fordras till twilskas betalning hos mig inbet. redbart penningswårde fans, då vederbörande oropbehöfne namna pänningar exequera tänkte, innan den i detta år falln sköden blief införd. För den skul som jag förelit år detta Stegtonia Pastorat i Södermanland tillfåfide och jag nu inbet annat äger till samma pänningar betalande än såden, som hos mig är sequestrerad worden, så är till Eders

hade med sin förste man trenne barn, af hvilka sonen Lars Salvius¹ var den namnkunnige litteraturen och boktryckaren i Stockholm. Omgift med s. m. kaplänan i Hattula *Sammuel Reuter*,² öfverflyttade hon med sin tredje man och sina barn till Finland omkring år 1721.³

Barn:

- 1) *Petrus*, f. 1713 17/6; kaplan å Inö i Finland (tab. III).
- 2) *Mis*, f. 1714 27/10; underlöjtnant (tab. V).

Riksregistraturen i Riksarkivet.

*Arboga.

Martius A:o 1711 d. 20.
Kyrkoherdefullmakt för Petrus Nylander
wid Stegtonna församling.

Hans Kongl. Maj:ts Wär allernådige Konunges wi samtel, härwistande Råd, göröm witterligt, at såsom Stegtonna Pastorat i Södermanland, medelst Mag. Törnroos dödeliga afgång kommit at blifwa ledigt och i dess ställe så wäl at Consistorio i Strängens förselis och reconuiterades, som at Landshöfdingen i orten nämnes Kongl. Maj:ts Tronunderskate och legemets Präst at Södermanlands Infanterie, Wyrdige och Wälsorde Mag. Petrus Nylander, hvilken för des härtom, goda gåltvor och Kristelige lewne godt Åford gifwes, jämte det han sig till den förra Kyrkoherdens Salwi hus försörjande förbundt; altså äre under Hans Kongl. Maj:ts wida Franwäro, och i anledning at des nådige confirmation, härmed och i kraft at denne wär opna fullmakt at indraga och förordna benämnte Magister Petrus Nylander, at wära Kyrkoherde wid beordra Stegtonna församling och skall han för den skull et. cel.

Hans Wackensister. *Fab. Wrede. Gabriel Falkenberg. C. G. Fyölich.*
N. Strömberg. Knut Possé. Arvid Höpfr.

Carl Xlvs Riksregistratur för 1712. Iarkes.

Riksarkivet.

*Confirmation för några Kyrkoherdar
och Lectores Gymnasii uti Strängens
Stift.

Cephalus.

Wij Carl et. cel. gjøre witterligt, att såsom Kyrkoherden wid Stegtonnpla församling uti Södermanland at Strängens Stift, Wallard Mag. Mathias Nylander underdånigst anholder om Wär nådige Confirmation upå benämte beställning, hwartil han d. 20 Martij födelit Åhr. at såsom wåre sammankarande Råd är blifwen förordnad och Wij därtill i nåder wehle halwa samtyckt; altså stadfäste Wij härmed och i kraft at denna wår opne fullmakt honom Mathias Nylander wid owanbenämte Kyrko-

herde lägenhet, beständes honom därwid alla de intrader och Rättigheter som hans Antecessor där sammanskades efter lag och Kyrkoherdingen har ånjunt, det alle et. cel.⁴

¹ Enligt *Strängens Herwänning* at Hagertom.

² Enligt Hagertom sakte hon såsom änka efter Salvius konsevation, hvilken församlingen understödde sålunda: »Ugödesamma mariona Catharina Anreita, som icke kunnat göra sig något hopp att blifwa wid Stegtonna pastorat conserwerad, sedan Mag. Törnroos wärdt förordnad till pastor; dock sedan han med döden afgången är och hennes förordrar där i många år stult och med sinna små barn (1711) sitter uti knäppt tillstånd och hennes man mycket på prestgårdten kostat, och som hon mot alla betér sig wettig och wåhlig samt fört ett wackert och ärbart lewne och nu är en högt bedröfwat enkla» et. cel. Efter Nylanders död önskade hon ännu en gång så gammal hon var »konserweras» wid prästgårdten och hade på förslag en dertill »fånlig» prästman, amiraltispredikanten *Johann Thorsson*, man konsistoriet hade nu andra tankar, hvaran hon klagar, at »en gift man förordnats utan afseende på storbhusets upprättelse, så att hon måste gå som spari från boet».

³ Se *Svenskt biografiskt lexikon* at Hofberg.

⁴ Samuel Reuter, f. 1691, som at kyrkoherden i Hattula, Emanuel Reuter, blief kaplan i Hattula 1722, † där 1745.

⁵ I Södermanlands nationsmatrikel i Upsala läses: »1696 April 8. Petrus Petri Nylander Nyropensia Patre rectoris scholæ hildem. Disp. pro exercitatione preside D. Lindio de statna salis uxoris Johis. Disputavit 1709. Absens promotus 1710. Doctori Ljung adjuvatus datus est. Anno vero eodem pastor legions pedestris Södermanice constitutus. Anno 1711 Pastor in Stegtonna et Nykorke esse desit 1715.» I öfversättning lyda dessa anteckningar sålunda: 1696 1/4 inskrets Petri Petrus Nylander från Nyköping, hvars fader var skolektor därtidles. Disputerade för öfning under ordförantskap at doktor Lund »om Luths husstrus salstod». Disputerade (för graden) 1709. Promoverades fårtwårande 1710. Lämnades som adjunkt at doktor Ljung. Samma år uttåmd till regemets pastor wid Södermanlands infanteriregte. År 1711 kyrkoherde i Stegtonna och Nykorke; dog 1715. Enligt en handskrifwen »Catalogus» af år 1681 i domkapitlets arkiv i Strängens dog Nylander 1716. I domkapitlets protokoll at den 29 febr. 1716 läses: »Till Stegtonna pastorat, som nycken genom Mag. Petri Nyanderi död är ledigt, wördet har et. cel.» hvarat gifwen »venne öselt 1715», som betydter: upprordet att wära till 1715, at följakt. A. Riksarkivet ännes bland *Biografica* följande at kyrkoherden Nylander egenhändig skrifa till konungens råd ställda böneskrift:

»Högwärdorne Herrar Grefwår. Kongl. Maj:ts höga Herrar Råd, nådige Herrar.

Till Eders Högerrel. Exceller förtwistat jag med denna ödmünste Supplique inkomme, hwartil jag af min stora fattigdom är högst twungen, behnämde mig icke förmögen de pålagde Dragonepänningar till fulla betala. Efter min underdånigste plökt och skyldighet för Kongl. Maj: i desse beträngda tider har jag redan utgiftwrt för Dragonen 60 R. rmt, men äro ännu 72 R. rmt, som at mig fordras till twilskas betalning hos mig inbet. redbart penningswårde fans, då vederbörande oropbenämte namna pänningar exequera tänkte, innan den i detta Åhr fallna sköden blief införd. För den skul som jag förelit Åhr delta Stegtonna Pastorat i Södermanland tillfådde och jag nu inbet. annat äger till samman pänningar betalande än såden, som hos mig är sequesterad worden, så är till Eders

rik Holberg^s, f. 1781, † 1830, son af kaplaren i Vehmo *M. Esaias Holberg*. 7) *Lars Gustaf*, f. 1798^{10/9}; sönman; † urrikes, ogift.

6) *Carl*, f. 1778^{20/1} (?). Uthyradt från Inrå 1790.⁹

¹ Kyrkoherden Frans Nordlund i Torfsala, som ämnat en del af ofvan återgifna uppgifter om kaplaren Nycanders hustru, skriver i brett af den 27/1 1884: »Folket i Inrå vel betänka, att pastor Nycander med hvar iaktat jordbruk och hortkultur samt egenhändigt gripit an med dessa saker. Han hade undan ris och rot ryckt en ycker stricka oändlig mark, som sedan företade som en vacker park. Hela denna lustgård är numera förfallen och hör icke mera kapellansbostället till, sedan den vid en storskriftestyrelser frånhandlats bostället och skiftats på andra hemman, hvilkas ägare upplåtit densamma till betesmark för får och kalffar. Pastor Nycander lär hafva besvärats af kankepriddhet. Därom vittnar en komisk händelse. En vacker söndagsmorgon vandrade högtidsklädda skolar förbi kapellansbostället till kyrkan. Med förvåning stannade vid prästgårdens åker, där deras i tjänsten nyste och almindt icke hållna pastor behöfves vara ifritt sysselsatt med åkerbransbetet. Icke mindre förbluffad sågs den vörnlige pastorn och frågar hvad som brått färdet? Efter å hvardera sidan ytttrade beaktningfullt, hvem som misstog sig om dagen, kommer man till kärlet därom, att det verkligen var söndag. Då, heter det, fick pastor Nycander brådt att i rätt tid hinna till åkermannarbetet af annat slag.»

² Enl. handl. i krigsarkivet blif under åren 1780—1790 beaktad 2 sgr afslutadt med en skeppare vid namn Nycander om frakt af krigsförnödenheter till Sveaborg.

³ Se *Svenska Årtal* 1868, sid. 472.

⁴ Se Strandbergs herdnamne öfver Åbo stift.

⁵ *Matts Ståhlund* hade med U. L. Svebblitts barnen: 1) *Karl Reinhold*, f. 1817^{15/5} och 2) *Ulrika*, f. 1820^{20/12}.

⁶ *Matts Bäckgren*, bondson från Mutsaari, hade förut varit gift med Hedvig Maria Söderlund från Wasa och hade med henne 2 söner. Med Katharina Svebblitts hade han barnen: 1) *Frans Otto Mattias*, f. 1817, v. barasthållning, † ogift som kaemmerpræses i Lovisa. 2) *Mahlida Charlotta*, f. 1819^{20/12} i Foglö; g. m. adjuanten i Lundo *Curt Victor Backman*, f. 1817^{20/12} i Kälvi, † 1861^{3/1}; barn: a) Victor Ferdinand, f. 1847^{20/12}, tingskrifvare; b) Viktor Teofil, f. 1847^{10/12}, bokbindare i Salo; c) Victor Gideon, f. 1860^{13/8}, agronom i Sjundeå socken; g. 1888^{9/1} m. Ida Lovisa Kaven. 3) *Elvira Othilina*, f. 1820^{8/12}, g. m. pastorn *Johan Elyrius Ahlgren*, f. 1816^{1/12}. 4) Dotter, f. 1823, † spädt.

⁷ *Jyvdor* hade med Maria Gustava Svebblitts barnen: 1) *Adolf Gottfrid*, f. 1818^{1/12}. 2) *Curt Henrik*, f. 1820^{6/6}, † 1827^{21/12}. 3) *Frans Gustaf*, f. 1822^{7/12}. 4) *Maria Charlotta*, f. 1823^{20/12}; de 3:ne sistnämnda döda som barn.

⁸ *Carl Henrik Holbergs* barn med Ernestina Svebblitt: 1) *Denna*, g. m. *Berthing i Petersburg*; † barnlös. 2) *Selma*, † ogift. 3) *Annika*, g. m. Rittskåbriktaren *Nyström* i Åbo, med hvilken hon hade barnen: a) Julius, † som krymmanst i Åbo, och b) Ida, g. m. rykska öfversten *Andreas Thoren* (sejktif) deras många barn gingo i skola i Åbo och bodde hos mammomorm. 4) *Olivia*, † ogift.

⁹ Torde knappast kunna vara son till Katharina Nycander Berger, om födelsedatum är riktigt. I bonuppteckningen efter brodern Lars 1810 finnes han ej nämnd bland arfvägarerna och var således då död utan brost-arfvägar.

Tab. IV.

PETRUS NYCANDER, f. 1745^{25/6} i Inrå, son af kaplaren Petrus Nycander (tab. III), anställdes vid Äviks glasbruk i Somero och kallades glasfabrikör. Rusbällare på Jurvala gård i Somero; † 1811^{12/9} i Somero. Gift med *Eva Regnata Linmazius*, f. 1748^{27/6}, dotter af rusbällaren på Jurvala, löjtnant *Linmazius*, f. 1683^{9/6}, † 1764, och *Maria Strömdam*, f. 1714, † 1794^{25/12}.

Barn:

1) *Adam Petter*, f. 1771^{27/6} i Somero.

2) *Lars Fredrik*, f. 1772^{20/10} (20/3?) i Somero. Student i Åbo 1790^{18/6}; stipendiat 1794—1797; belyg 1796^{7/12}; prästvigd 1797^{23/4}; kaplan i Kuopio 1810^{4/4}; vice pastor 1814^{3/8}; † 1821^{28/6} ogift.

3) *Carl Otto*, f. 1777^{21/8}, † 1778^{6/6}.

4) *Eva Juliana*, f. 1778^{20/12}, † 1784^{12/6}.

5) *Catharina Lovisa*, f. 1780^{11/12}, † 1844^{21/4}. Gift första gången med glasfabrikören *Emmanuel Björn*, f. 1772^{5/8}, † 1815^{20/11}; andra gången med rusbällaren *Gabriel Mattsson Nikander*, f. 1792 i Koskis, † 1843^{23/6} i Somero.

Barn i första giften med Björn: 1) *Fredrik Vilhelm*, f. 1805^{20/5}; bortflyttat från Somero 1822. 2) *Petter Ferdinand*, f. 1807^{17/6}; »studiosus». 3) *Robert Emanuel*, f. 1809^{20/6}; flyttat 1841 till Tavastehus. 4) *Leopold Magdalena*, f. 1812^{11/5}, † 1819. Barn i andra giften med Nikander: 5) *Gustaf Gabriel*, f. 1820^{9/8}; gift med *Eva Catharina Michelsdotter*, f. 1824^{6/9}; makarna flyttade 1854 med 6 barn till Karls.

¹ Glasbruket hade enligt Carpelan anlagts 1748 af öfverdirektören Jacob Reinhold Depont (svärfader till fabrikör Nycanders systerdotter Katharina Charlotta Svebblitt) tillsammans med köpmannen Åbo-Jacob Bremer, g. 1767 m. Ulrika Fredrika Saloniuss (förmodad systert till Erik Gustaf Saloniuss, se tab. III) samt färdader till författarinnan Fredrika Bremer.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.